

Poznáme víťazov prestížnej ceny v oblasti kultúrneho dedičstva

*Medzi ocenenými archeológovia z Bratislavského hradu, expozícia Katov byt v Košiciach
a výstava o Spiši*

TLAČOVÁ SPRÁVA

Bratislava 6. septembra 2010 – Redakčná rada revue pre kultúrne dedičstvo Pamiatky a múzeá spoločne s jeho vydavateľmi Slovenským národným múzeom a Pamiatkovým úradom Slovenskej republiky udelila po devätnásty raz prestížne ceny za najvýznamnejšie aktivity z oblasti ochrany nášho kultúrneho dedičstva za predchádzajúci rok. Ocenenia prevezmú laureáti osobne pri príležitosti slávnostného otvorenia Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2010 v Slovenskej republike na Starom zámku v Banskej Štiavnici 9. septembra 2010.

Výročné ceny časopisu Pamiatky a múzeá za rok 2009 boli udelené v kategóriách Objav – nález, Akvizícia, Expozícia, Výstava, Publikácia, Menšia publikácia – drobná tlač, Obnova, Reštaurovanie, Akcia – podujatie a Film – audio – video. Poslednú menovanú cenu revue v tomto roku neudelila.

Významné ocenenie v kategórii **Objav – nález** získal Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave a kolektív archeológov za objav komplexu **najstarších monumentálnych architektúr** z 1. storočia pred n. l. a **pokladu zlatých a strieborných mincí na Bratislavskom hrade**. Nové zistenia o osídlení Bratislavského hradu v laténskej dobe sú natoľko závažné, že historici musia korigovať doteraz napísané dejiny mesta a juhozápadného Slovenska na prelome letopočtov.

Medzi hlavné činnosti múzeí, galérií, knižníc a archívov je získavanie nových predmetov do svojich zbierok. V roku 2009 bolo mimoriadnym počinom deponovanie archívneho fondu **Komposesorát (spoločné vlastníctvo) rodu Jesenský** z Horného Jasena v Slovenskom národnom archíve. Archívne dokumenty z 15. až 20. storočia, doteraz uložené u potomkov rodu Jesenských, dokumentujú dejiny rodu a každodennú správu rodového majetku. K najznámejším a najvýznamnejším členom rodu patrili lekár a humanista Ján Jesenius, rektor Karlovej univerzity popravený v roku 1621 v Prahe či spisovateľ Janko Jesenský.

Pre verejnosť azda najviac viditeľnou činnosťou inštitúcií kultúrneho dedičstva sú ich prezentačné aktivity. Za najlepšiu stálu **expoziáciu**, ktorá bola sprístupnená v minulom roku, označila redakčná rada projekt Východoslovenského múzea v Košiciach **Katov byt v Košiciach**. Nová expozícia prezentuje stavebno-historický vývoj objektu, históriu hrdelného práva mesta Košice aj každodenný život mestského kata. Z **výstavných počinov** v minulom roku najviac zaujala výstava **Terra Scepusiensis – Terra Christiana. 1209 – 2009**, ktorá bola verejnosti sprístupnená od novembra 2009 do konca leta 2010 v priestoroch Slovenského národného múzea-Spišského múzea v Levoči. V projekte sa na jednom mieste spojila „tradičná“ múzejná prezentácia výsledkov najnovších výskumov v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule a na Spišskom hrade a netradičné súčasné výtvarné umenie mladého výtvarníka Matúša Lányiho, ktorý čerpá z kresťanských koreňov.

Nielen množstvom, ale aj kvalitou odborných publikácií možno považovať rok 2009 za veľmi plodný. Aj preto redakčná rada ocenila dve publikácie: knihu **Dejiny slovenského výtvarného umenia – Renesancia. Umenie medzi neskorou gotikou a barokom** (Slovenská národná galéria, Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Ivan Rusina a kolektív) a dielo **Slovensko. Ilustrovaná encyklopédia pamiatok** (Simplicissimus vydavateľstvo, s. r. o., Peter Kresánek a kolektív). Okrem týchto priam encyklopedických publikácií sa hodnotili aj rozsahom menšie tlače. V tejto kategórii získal ocenenie Divadelný ústav Bratislava a Miklós Vojtek za knihu **Terpsichora Istropolitana. Tanec v Prešporku 18. storočia**.

Nemenej dôležité ako pamiatku nájsť, získať alebo prezentovať, je ju aj obnoviť, rekonštruovať alebo reštaurovať. Za najvýznamnejší počin v tejto oblasti označila redakčná rada **obnovu pancierového vlaku Štefánik**. Pracovníci Múzea Slovenského národného povstania spolu s nadšencami rekonštruovali vlak, ktorý zasiahol do bojov počas Slovenského národného povstania (v roku 1944), a obnovený ho predstavili pri príležitosti osláv 65. výročia Slovenského národného povstania.

V oblasti reštaurovania si cenu odnesú Rímskokatolícka cirkev, farnosť Lazany, Krajský pamiatkový úrad Trenčín, pracovisko Prievidza, Anton Eliaš, Miroslav Šurin, Jozef Dorica, Mário Flaugnatti, Vojtech Mýtnik a Andrej Botek za **reštaurovanie stredovekých nástenných malieb** v Kostole sv. Mikuláša v Porube. Kostol vznikol zrejme na prelome 13. a 14. storočia. Začiatkom 15. storočia bol pokrytý celoplošnými nástennými maľbami, ktoré boli až do 19. storočia prekryté. Dlhoročný proces ich reštaurovania sa zavŕšil v roku 2009.

Dôležitou akciou bola **revitalizácia areálu národnej kultúrnej pamiatky Strážky**, ktorú realizovalo mesto Spišská Belá na čele s primátorom Štefanom Bielakom v spolupráci s pamiatkarmi. Vďaka celkovej úprave okolia sa cenné pamiatkovo chránené objekty – renesančný kaštieľ, kostol a zvonica – môžu prezentovať v plnej kráse.

Výročné ceny sa každoročne odovzdávajú v inom meste na Slovensku. V tomto roku to bude **9. septembra 2010** na Starom zámku v Banskej Štiavnici – už tradične pri príležitosti slávnostného otvorenia Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2010 na Slovensku. Výročným cenám revue Pamiatky a múzeá za rok 2009 je venované číslo 3/2010.

Program tohtoročných Dní európskeho kultúrneho dedičstva nájdete na stránkach hlavného usporiadateľa DEKD 2010 – Združenia historických miest a obcí: www.zhmao.sk.

Ďalšie informácie: PhDr. Jana Oršulová, Mgr. Mária Riháková, Pamiatky a múzeá,
e-mail: jana.orsulova@snm.sk, rihakova@snm.sk, tel.: 02 20 491 242

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM, PAMIATKOVÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY
A REDAKCIA REVUE PRE KULTÚRNE DEDIČSTVO PAMIATKY A MÚZEÁ

Vás pozývajú
na slávnostné otvorenie
Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2010 v Slovenskej republike
spojené s odovzďávaním výročných cien revue

PAMIATKY A MÚZEÁ
za rok 2009,

ktoré sa uskutoční
9. septembra 2010 (štvrtok) o 14.00 h
v Starom zámku, Starozámocká 12, Banská Štiavnica

Informácie o ďalšom programe DEKD 2010: www.zhmao.sk

PREHĽAD LAUREÁTOV VÝROČNÝCH CIEN REVUE PAMIATKY A MÚZEÁ ZA ROK 2009

OBJAV – NÁLEZ

Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave a kolektív archeológov Margaréta Musilová, Branislav Lesák, Branislav Resutík, Andrej Vrtel a Jozef Kováč **za objav komplexu najstarších monumentálnych architektúr z 1. storočia pred n. l. a pokladu zlatých a strieborných mincí na Bratislavskom hrade**

AKVIZÍCIA

Obec Turčianske Jaseno a MV SR – Slovenský národný archív **za akvizíciu archívneho fondu Komposesorát rodu Jesenský z Horného Jasena**

EXPOZÍCIA

Východoslovenské múzeum v Košiciach, Dáriuš Gašaj s kolektívom a Ateliér Dlhý, N.A.D.E.S. **za expozíciu Katov byt v Košiciach**

VÝSTAVA

SNM-Spišské múzeum v Levoči, Rímskokatolícka cirkev Biskupstvo v Spišskom Podhradí, Mária Novotná, Vladimír Olejník, Dáša Uharčeková Pavúková, Matúš Lányi a Magdaléna Janovská **za výstavný projekt Terra Scepusiensis – Terra Christiana. 1209 – 2009**

PUBLIKÁCIA

Slovenská národná galéria, SLOVART, spol. s r. o., Ivan Rusina a kolektív **za publikáciu Dejiny slovenského výtvarného umenia – Renesancia. Umenie medzi neskorou gotikou a barokom**

a
Simplicissimus vydavateľstvo, s. r. o., Peter Kresánek a kolektív **za publikáciu Slovensko. Ilustrovaná encyklopédia pamiatok**

MENŠIA PUBLIKÁCIA – DROBNÁ TLAČ

Divadelný ústav Bratislava a Miklós Vojtek **za publikáciu Terpsichora Istropolitana. Tanec v Prešporku 18. storočia**

OBNOVA

Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici, Klub historickej techniky pri Rušňovom depe Zvolen, ZSSK Cargo Slovakia, a. s., Železničné opravovne a strojárne Zvolen, a. s., Chemolák, a. s., mesto Zvolen, Stanislav Mičev, Dalibor Lesník a Marian Uhrin **za rekonštrukciu povstaleckého pancierového vlaku Štefánik**

REŠTAUROVANIE

Rímskokatolícka cirkev, farnosť Lazany, Krajský pamiatkový úrad Trenčín, pracovisko Prievidza, Anton Eliaš, Miroslav Šurin, Jozef Dorica, Mário Flaugnatti, Vojtech Mýtnik a Andrej Botek **za reštaurovanie stredovekých nástenných malieb v Kostole sv. Mikuláša v Porube**

AKCIA – PODUJATIE

Mesto Spišská Belá **za revitalizáciu areálu národnej kultúrnej pamiatky Strážky**

FILM – VIDEO – AUDIO

Cena nebola udelená